

notitie

FORUM STANDAARDISATIE 9 DECEMBER 2020 Agendapunt 3A – Forumadvies CMIS

Nummer: FS-20201209.3A

Aan: Forum Standaardisatie

Van: Stuurgroep Open Standaarden

Datum: 11 november 2020

Versie: 1.0

Bijlagen: [Evaluatierapport CMIS](#)
[Expertadvies CMIS](#)

1. Aanleiding en achtergrond

Content Management Interoperability Services ([CMIS](#)) is een open standaard die organisaties in staat stelt om ongestructureerde informatie uit content management systemen (CMS) en document management systemen (DMS) uit te wisselen en toegankelijk te maken voor verschillende bedrijfsapplicaties. Sinds 2014 staat CMIS op de 'pas toe of leg uit'-lijst. Sindsdien hebben er ontwikkelingen plaatsgevonden die aanleiding gaven tot een evaluatie van de stand van zaken rond de adoptie van CMIS. Deze evaluatie werd begin 2020 uitgevoerd door VKA.

Naar aanleiding van de conclusies uit deze evaluatie stemde het Forum Standaardisatie in de vergadering van 24 juni 2020 in met het starten van een procedure om CMIS te verplaatsen van de 'pas toe of leg uit' lijst naar de lijst aanbevolen standaarden.

Dit document is het Forumadvies dat de resultaten van de procedure documenteert.

2. Toelichting op de standaard

In veel organisaties is informatie opgeslagen in verschillende systemen waardoor de toegankelijkheid van deze informatie veelal beperkt blijft tot de afdeling waarvoor de omgeving is ingericht of gebruikers van de software waarin de informatie is opgeslagen. Om deze informatie-silo's af te breken heeft OASIS de Content Management Interoperability Services (CMIS) standaard ontwikkeld. CMIS is een open standaard die organisaties in staat stelt om ongestructureerde informatie toegankelijk te maken voor verschillende bedrijfsapplicaties en content repositories. Ongestructureerde informatie is alle informatie die niet direct als veld in een database benaderbaar is. Hierbij kan het gaan om allerlei soorten informatie, zoals bijvoorbeeld documenten en content van websites.

CMIS biedt een gestandaardiseerde manier om documenten op te slaan, op te halen en te vinden en maakt het dus mogelijk om informatie tussen verschillende content repositories uit te wisselen. CMIS definieert hiertoe een algemeen domeinmodel voor de metadata en services die via een API (Application Programming Interface) toegankelijk zijn.

CMIS is per definitie niet gemaakt om alle concepten uit een volledige Enterprise Content Management repository te ondersteunen. De standaard beschrijft concepten en functionaliteiten die door

alle of de meeste content repositories aangeboden en ondersteund worden. Voorbeelden zijn functionaliteit rondom het zoeken, het opvragen, toevoegen en wijzigen van content en metadata (inclusief rechten, versies, etc.).

3. Betrokkenen en proces

Voor het opstellen van het Forumadvies is de volgende procedure doorlopen:

1. De procesbegeleider (Lost Lemon) heeft in augustus en september 2020 gesprekken gevoerd met zes experts. Tijdens deze gesprekken is een beeld verkregen of en hoe de standaard gebruikt wordt binnen de betreffende overheidsorganisaties. Daarnaast is beoordeeld of het verplaatsen van de standaard naar de lijst aanbevolen standaarden op voldoende draagvlak kan rekenen bij de experts en dit geen consequenties heeft voor de interoperabiliteit.
2. Op basis van de gesprekken met de experts heeft de procesbegeleider een [expertadvies](#) opgesteld waarin de verschillende criteria nader zijn getoetst. Het concept is voorgelegd aan de verschillende experts en de meesten hebben hierop gereageerd.
3. Het expertadvies werd van 7 oktober tot en met 4 november 2020 ter openbare consultatie aangeboden op internetconsultatie.nl. De openbare consultatie leverde twee reacties op uit de private sector (leveranciers).
4. De procesbegeleider heeft dit Forumadvies samengesteld op basis van de informatie uit de evaluatie, het expertonderzoek en de reacties uit de openbare consultatie.

De volgende experts zijn betrokken geweest bij het onderzoek:

- Remke Verdegem (Nationaal archief)
- Mohamed Ben Yacoub Amrani (Nationaal Archief)
- Ine Vrenken (Nationaal Archief)
- Michiel Verhoef (Vereniging van Nederlandse Gemeenten)
- Gershon Janssen (Oasis)
- Ronald Heerema (Belastingdienst)
- Ralf Stofmeel (DICTU)
- Hermann Robben (Kamer van Koophandel)

Het expert onderzoek heeft plaatsgevonden van medio augustus 2020 tot begin november 2020. Jasper Muskiet consultant en Jeroen de Ruig senior consultant, hebben het onderzoek in opdracht van het Bureau Forum Standaardisatie uitgevoerd. Redouan Ahaloui was namens het Bureau Forum Standaardisatie betrokken.

4. Hoe scoort de standaard op de toetsingscriteria?

Toegevoegde waarde

Voor de uitwisseling van ongestructureerde gegevens, zoals documenten, binnen een organisatie is er geen behoefte aan een standaard. Experts van diverse overheidspartijen geven aan dat de leverancier van het pakket bepaalt op welke wijze documenten kunnen worden opgeslagen, opgehaald etc. Dit gebeurt via een door de leverancier gemaakte API koppeling, die gebaseerd is op CMIS.

Enige uitzondering hierop is het Nationaal Archief. Bij het Nationaal Archief is geen sprake van slechts interne uitwisseling van ongestructureerde gegevens, vooral documenten. Het Nationaal Archief beheert het e-depot. Het e-depot is de archieffunctie van de gehele Rijksoverheid. Volgens de Archiefwet moeten organisaties binnen de Rijksoverheid die landelijk opereren, hun archieven overdragen aan het Nationaal Archief. Om de content in de archieven van diverse overheidsorganisaties zoveel mogelijk geautomatiseerd te migreren of te kopiëren naar het e-depot is een standaard noodzakelijk. Daarom is het voor het Nationaal Archief van belang dat de diverse archieven van overheidspartijen blijven voldoen aan de CMIS standaard.

De standaard CMIS heeft in het ieder geval nog toegevoegde waarde voor het Nationaal Archief en daarmee voor veel overheidspartijen die de plicht hebben om hun content op termijn te migreren/kopiëren naar het e-depot. Het Nationaal Archief bepaalt de wijze van aanlevering van de content van andere overheidspartijen aan het e-depot. Aangezien het Nationaal Archief CMIS als standaard gebruikt, moet bij de aanlevering aan deze standaard worden voldaan.

Ook in het gemeentelijk veld bestaat nog steeds de behoefte aan standaardisering vanwege de uitwisseling van ongestructureerde content tussen verschillende applicaties. De door VNG ontwikkelde standaard zaak-documentservice voorziet hierin. CMIS is onderdeel van deze standaard. De standaard zaak-documentservice is een op StUF gebaseerde standaard en is door veel gemeentelijke softwareleveranciers geadopteerd. Hierdoor is het mogelijk dat zaaksystemen en documentmanagement systemen eenvoudig ongestructureerde content kunnen uitwisselen. Met de komst van Common Ground is het gemeentelijk veld bezig aan een transitie van op StUF gebaseerde standaarden naar API gebaseerde standaarden. [De API-standaarden voor zaakgericht werken](#) zijn de opvolger van de Zaak- en Documentservices (ZDS) en helpen bij het (ont)koppelen van zaaksystemen en de registers waar documenten en overige informatie in zijn opgeslagen. De migratie van de oude standaard naar de nieuwe standaard zal nog enige tijd in beslag nemen.

Overheidspartijen die gebaat zijn bij interoperabiliteit met betrekking tot ongestructureerde data, over de eigen organisatiegrens heen, zoals het Nationaal Archief, maken nog actief gebruik van de CMIS standaard. Dit rechtvaardigt opname van CMIS op de lijst van aanbevolen standaarden, in plaats van de standaard CMIS geheel te verwijderen van de lijst van open standaarden.

Open standaardisatieproces

In de evaluatie van de standaard CMIS is te lezen dat de standaard sinds 2017 niet meer actief beheerd wordt. Dit betekent dat het technisch comité van de standaard sinds 2017 niet meer bij elkaar is geweest. Het technisch comité is een vertegenwoordiging van verschillende experts van leveranciers en overheidspartijen en is bevoegd om wijzigingsverzoeken te behandelen en eventueel door te voeren. Het technisch comité ontving geen wijzigingsverzoeken meer en zag actieve implementaties van de standaard afnemen en heeft daarop besloten niet meer bij elkaar te komen.

De standaard heeft qua beheer een soort 'slapende' status. Dit betekent dat partijen nog wel vragen kunnen stellen over de standaard en dat OASIS dan op zoek gaat naar 'actieve' leden van de voormalige werkgroep die mogelijk een antwoord kunnen geven. Wijzigingsverzoeken kunnen niet meer worden ingediend. Tijdens de gesprekken met de diverse experts is niet gebleken dat er behoefte bestaat aan bepaalde wijzigingen in de standaard CMIS.

Draagvlak

Er is voldoende draagvlak voor het gebruik van de standaard. Over de vraag of de standaard op de 'pas toe of leg uit'-lijst moet blijven zijn de meningen verdeeld. Het Nationaal Archief is voorstander van het continueren van de standaard op de 'pas toe of leg uit'-lijst, maar heeft geen bezwaar tegen het verplaatsen van de standaard naar de lijst met aanbevolen standaarden. Ook de VNG heeft geen bezwaar tegen het verplaatsen van de CMIS standaard naar de lijst met aanbevolen standaarden.

De experts van de Belastingdienst, DICTU en Kamer van Koophandel geven aan nog wel enig belang te hechten aan de standaard, maar geen bezwaar te hebben de standaard te verplaatsen naar de lijst met aanbevolen standaarden. De vertegenwoordiger van OASIS, de (voormalige)beheerder van de CMIS standaard, heeft ook geen bezwaar, aangezien de standaard niet meer actief wordt beheerd.

Opname bevordert adoptie

Het [evaluatie-rapport](#) CMIS van april 2020 begint met de volgende passage:

"Sinds december 2014 staat CMIS op de 'pas toe of leg uit'-lijst. Het Forum Standaardisatie heeft deze standaard geïdentificeerd voor evaluatie in 2019. De evaluatie sluit aan op de adoptieadviezen die zijn overeengekomen bij de opname van CMIS op de 'pas toe of leg uit'-lijst en op de resultaten van de Monitor Open standaarden: rapportage 2018. Over de toepassing van CMIS in generieke voorzieningen is toen geconstateerd dat geen enkele voorziening aan CMIS voldoet, terwijl de toepassing van CMIS voor een aantal voorzieningen wel relevant is. Wel werd CMIS meegenomen als vereiste bij aanbestedingen, indien dat relevant was. Qua gebruik gaf CMIS een gemengd beeld."

De interviews met de experts geven het beeld dat de standaard wel degelijk wordt toegepast en zeker voor de uitwisseling van documenten meerwaarde heeft. Anderzijds bevestigen de experts

unaniem de conclusie uit de evaluatie dat op REST/JSON gebaseerde API's meer de toekomst hebben. Wel kan de standaard CMIS daarbij als basis dienen.

Samengevat: plaatsing op de 'pas toe of leg uit'-lijst heeft zijn functie gehad, maar is nu niet meer essentieel. Plaatsing op de lijst met aanbevolen standaarden is nog wel gewenst.

5. Wat is de conclusie van de expertgroep en de openbare consultatie?

Tijdens de openbare consultatie zijn twee reacties binnengekomen. De firma OPEN.satisfaction geeft aan dat CMIS nog door veel gemeenten worden gebruikt onder andere omdat de standaard onderdeel is van de gemeentelijke standaard Zaak-documentservices. API's voor zaakgericht werken die worden ontwikkeld vanuit Common Ground zijn volgens OPEN.satisfaction vooralsnog geen alternatief voor CMIS. OPEN.satisfaction is daarom voorstander van handhaving van de standaard op de pas-toe-of-leg-uit lijst.

De firma iWink geeft aan dat nieuwe technieken CMIS overbodig hebben gemaakt, en dat de standaard al jaren niet meer actief wordt beheerd. iWink beargumenteert dat als gemeenten CMIS willen gebruiken, ze deze nog steeds kunnen uitvragen bij aanbestedingen. iWink pleit ervoor om CMIS helemaal van de lijst te halen, dus ook niet op te nemen op de lijst van aanbevolen standaarden.

Deze twee reacties geven geen aanleiding om af te wijken van het expertadvies om de standaard te verplaatsen van de pas-toe-of-leg-uit lijst naar de aanbevolen standaarden. Met deze statuswijziging hebben overheidsorganisaties de keus om de standaard mee te nemen in aanbestedingen, zonder hiertoe verplicht te zijn. Het Nationaal Archief kan blijven eisen dat bepaald archiefmateriaal via CMIS wordt aangeleverd. Hier verandert de status op de lijst open standaarden van het Forum Standaardisatie niets aan.

6. Gevraagd besluit

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd om in te stemmen met onderstaand advies.

Het Forum Standaardisatie adviseert het Overheidsbreed Beleidsoverleg Digitale Overheid (OBDO) om:

CMIS te verplaatsen van de 'pas toe of leg uit'-lijst naar de lijst van aanbevolen standaarden.